

Nr 513

Av herr Kaijser m. fl., om utredning rörande registrering och begränsning av spritinköp.

Sedan riksdagen begärt en utredning rörande alkoholfrågan har finansministern hösten 1965 tillkallat sakkunniga för att verkställa denna utredning. Enligt direktiven skall utredningsarbetet i princip bedrivas allsidigt och förutsättningslöst men, anför finansministern, ett fortsatt reformarbete bör vila på de principer som var vägledande år 1954 och en återgång till det tidigare restriktionssystemet bör anses vara utesluten.

Efter motbokssystemets borttagande har avsevärda förändringar i fråga om bruk och missbruk av alkoholhaltiga drycker kunnat konstateras. Även om den höga nivå som missbruksföljderna nådde under åren närmast efter tillkomsten av den nya lagstiftningen har sjunkit under de senaste åren, är situationen i fråga om missbruket alltjämt sämre än den var före 1955. Konsumtionen av renat brännvin är visserligen lägre än 1954, men totalkonsumtionen av spritdrycker — alltså bortsett från vin och öl — är närmare 15 % högre än den var då, och den är högre även om man beräknar konsumtionen per individ över 15 år.

Men ändå använder med allra största sannolikhet den övervägande delen av svenska folket mindre sprit nu än under motboksåren. Det är bara en mindre grupp, framför allt missbrukarna, som ökat sin konsumtion. Missbruket, som ökade så starkt efter motbokens borttagande, har inte återgått till sin tidigare nivå. Visserligen är det sant att 75 % av fylleriförseelserna under motbokstiden begicks av personer som saknade motbok, men man kan också nu konstatera att en stor del av alkoholmissbruket förekommer hos personer som redan med nuvarande regler saknar inköpsrätt.

Om statistiken över totala antalet anhänganden för fylleri i städerna får tas som utgångspunkt för en bedömning av missbrukets omfattning är missbruket nu 2½ gånger större än 1954. Intressant är, att fylleriförseelsernas antal, beräknat per 1 000 invånare i hela riket, nu nått samma nivå som 1913 efter att under mellantiden, hela motbokstiden, ha legat på praktiskt taget halva den höjden. Bekant är vidare i huru hög grad särskilt ungdomsfylleriet ökat.

Flera av de antaganden som anfördes som skäl för 1954 års beslut har visat sig sakna grund i verkligheten. Man menade att motboken stimule-

Bihang till riksdagens protokoll 1966. 3 saml. Nr 513—530

rade till ökade inköp. Erfarenheten har visat att detta icke i nämnvärd grad var fallet, i själva verket hade den en kraftigt inköpsbegränsande effekt. Vidare menade man att langningen skulle upphöra om motbokssystemet slopades. Effekten blev den motsatta. Langarnas möjlighet att på legalt sätt ordna sina spritinköp har i stället ökat langningens omfattning.

Motbokssystemet hade obestriddligen avsevärda nackdelar och medförde betydande besvär för alla de lojala medborgare, som inte missbrukar alkohol. Men det är möjligt att man måste lägga vissa besvär på alla dessa lojala medborgare för att kunna komma till rätta med den lilla grupp som missbrukarna utgör. Det synes dock möjligt att utforma ett system med inköpsbegränsning, vilket ju även måste innefatta en registrering av gjorda inköp, på ett smidigare och bättre sätt än det system som tillämpades före 1954 års beslut. Och även om ett system med inköpsbegränsning införes, bör man inte underlåta alla de positiva åtgärder i form av upplysning, propaganda, försök att ändra vanor och att ändra attityd till alkoholsederna m. m., som skall sättas in även om något motbokssystem inte införes.

Den tillsatta alkoholpolitiska utredningen bör ges tillfälle att även undersöka om förutsättningarna och möjligheterna föreligger för att bygga upp ett restriktionssystem av angiven art, och om skäl därtill föreligger även undersöka dess lämpliga utformning.

Med anledning av det anförda hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla, att den 1965 tillsatta alkoholpolitiska utredningen måtte genom tilläggsdirektiv erhålla i uppdrag att även undersöka möjligheterna och förutsättningarna för att inrätta någon form av reglering av spritinköpen genom registrering och inköpsbegränsning, varigenom utredningen kommer att bli helt allsidig och förutsättningslös.

Stockholm den 26 januari 1966

Rolf Kaijser

Ferdinand Nilsson

Ragnar Sveningsson

i Kungsängen
